

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СІЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ І КІРАЎНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР

№ 10 (605)

Субота, 8 сакавіка 1947 года.

Цана 50 кап.

Аб Міжнародным жаночым дні 8 сакавіка

Пастанова ЦК ВКП(б)

У гэтым годзе Міжнародны жаночы дзень 8 сакавіка супадае з падрыхтоўкай да трыццацігоддзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Сацыялістычны лад, народжаны Кастрычніцкай рэвалюцыяй, ператварыў нашу Радзіму ў магутную сацыялістычную дзяржаву, даў савецкаму народу вялікую і пераможную сілу. Рабочыя, сяляне і інтэлігенцыя нашай краіны, якія з поспехам выканалі для першага года новай пяцігодкі, разгарнулі сацыялістычнае спаробніцтва за выкананне плана другога года пяцігодкі да 7 лістапада, самааддана змагаюцца за далейшае павышэнне тэмпаў росту ўсіх галін народнай гаспадаркі, за хутчэйшае пераадоленне пасляваенных цяжкасцей.

У велізарнай стваральнай працы па ажыццяўленню гістарычных задач новага пяцігадовага плана вялікая і адказная роля савецкіх жанчын. Савецкі лад і сацыялістычная сістэма народнай гаспадаркі забяспечваюць актыўны ўдзел жанчын ва ўсім палітычным і гаспадарчым жыцці краіны. Прадастаўленне жанчынам роўных палітычных праў з мужчынамі, уцягненне працоўных жанчын у дзяржаўнае і культурнае будаўніцтва, ператварэнне іх у актыўных будаўнікоў новага камуністычнага грамадства з'яўляецца велізарнай задачай савецкага ладу. Пад кіраўніцтвам партыі Леніна — Сталіна жанчыны актыўна ўдзельнічалі ў рэвалюцыйнай змаганні савецкай улады, у самаадданай працы ў гады мірнага будаўніцтва, у герайчнай абароне Радзімы ў Вялікай Айчыннай вайне і цяпер, разам са сваімі бацькамі, мужамі, братамі і сынамі з поспехам змагаюцца за пабудову камунізму ў нашай краіне.

Вяземжны давер савецкіх жанчын да партыі Леніна—Сталіна, іх адданасць ідэям сацыялізму былі бліскучы прадэманстраваны ў час выбараў у Вярхоўныя Саветы ССРСР, саюзных і аўтаномных рэспублік. Савецкія патрыёткі адзінадушна галасавалі за кандыдатаў блока камуністаў і беспартыйных. Лепшыя дочки Савецкага Саюза заслужылі высокі давер народа і выбраны ў вярхоўныя органы ўлады. У Вярхоўны Савет ССРСР выбрана 277 жанчын, у Вярхоўны Саветы саюзных і аўтаномных рэспублік—больш 1700 жанчын.

У новай сталінскай пяцігодцы перад працоўнымі Савецкага Саюза паставлены грандыёзныя задачы ў галіне гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. Савецкія жанчыны кроўна зашкавалі ў паспяховым выкананні і перавыкананні плана першай пасляваеннай пяцігодкі, у хутчэйшай ліквідацыі цяжкіх вынікаў вайны.

Мільёны савецкіх жанчын самааддана змагаюцца за далейшы ўздым прамысловасці і сельскай гаспадаркі, за хуткі рост савецкай навукі і тэхнікі. Сярод жанчын-работніц нямаюць выдатных арганізатараў і вадарэаў вытворчасці, якія забяспечваюць высокую прадукцыйнасць працы, зніжэнне сабекошту і павышэнне якасці выпускаемай прадукцыі. Многія тысячы жанчын працуюць інжынерамі і тэхнікамі на машагучых участках прамысловасці, начальнікамі цэху прадпрыемстваў, майстрамі змен, брыгадзірамі.

Асабліва вялікая роля савецкіх жанчын у сельскай гаспадарцы, у развіцці і ўмацаванні калгаснага ладу. Калгасны лад не толькі даў жанчыне-сялянцы роўныя правы з мужчынам, але і адкрыў перад ёю шырокія магчымасці для культурнага росту, далучыў яе да актыўнага ўдзелу ў грамадскім жыцці савецкай дзяржавы. Калгасны рух вылучыў на кіруючыя пасады многія тысячы выдатных, здольных жанчын-калгасніц. У гады Вялікай Айчыннай вайны жанчыны-калгасніцы выдзелі на сваіх плячах асноўны цяжар працы ў сельскай гаспадарцы, забяспечваючы Савецкую Армію і краіну хлебам і іншымі прадуктамі сельскай гаспадаркі. Жанчыны-сялянкі выдчулі нястомную барацьбу за ліквідацыю цяжкіх вынікаў вайны і засухі 1946 года, за далейшае ўмацаванне і пашырэнне грамадскай гаспадаркі калгасаў, за забяспечэнне высокіх і ўстойлівых ураджаю на савецкіх палях.

Вялікія заслугі маюць савецкія жанчыны ў галіне навукі і культуры. Многім жанчынам прысвоена ганаровае званне лаўрэата Сталінскай прэміі за выдатныя работы ў галіне навукі і тэхнікі, літаратуры і мастацтва. Шырока выкарыстоўваючы сваё права на адукацыю, заканадаўча замацаванае ў Канстытуцыі ССРСР, жанчыны становяцца кваліфікаванымі спецыялістамі, выступаюць як растуць, культурная сіла савецкага грамадства. Многія тысячы савецкіх жанчын, работніцаў культуры і асветы, выдчулі вялікую і пачэсную работу па выхаванню падрастаючага пакалення ў духу савецкага светлагляду. Звыш 760 тысяч жанчын працуюць педагогамі ў школах савецкай краіны.

Выключна вялікія заслугі жанчын-мацярыў, выхавальніц маладога пакалення—будучыні нашай Радзімы. Савецкія патрыёткі выхавалі слаўную савецкую моладзь, якая даказала бязмежную адданасць партыі Леніна—Сталіна і любоў да Радзімы ў Вялікай Айчыннай вайне, мужна пераадольвае цяпер цяжкія пасляваеннага часу і актыўна змагаецца за аднаўленне і далейшае развіццё народнай гаспадаркі краіны. Савецкая дзяржава працягвае вялікія клопаты аб жанчынах-мацярах, даючы значныя сродкі на выхаванне дзяцей. Дзяржава асігнавала на дапамогу многадзетным і адзіночным мацярам на 1947 год—5,9 мільярда рублёў. Каля 1700 тысяч жанчын узнагароджаны ордэнам «Мацярынская слава» і медалем «Медаль мацярынства». Ганаровае званне «Маці-героіня» атрымала звыш 18 тысяч жанчын.

Савецкія жанчыны поўна ўпэўненыя ў сваёй будучыні. Ім, як і ўсім працоўным нашай краіны, не пагражаюць беспрацоўе і іншыя сацыяльныя нягоды, якія пераносяць мільёны жанчын у капіталістыч-

ным грамадстве. Перадавы савецкі грамадскі лад адкрыў перад жанчынай і яе дзецьмі ўсе шляхі для ўсебаковага развіцця і росту. Савецкія жанчыны горача любяць сваю краіну, беззаветна адданы роднай камуністычнай партыі і гатовы пераадолець усе цяжкасці на шляху хутчэйшага выканання баявой праграмы аднаўлення і далейшага ўздыму народнай гаспадаркі, узмацнення магутнасці Савецкага Саюза.

ЦК ВКП(б) прапануе ўсім партыйным арганізацыям правесці Міжнародны жаночы дзень—8 сакавіка пад знакам мабілізацыі ўсіх сіл працоўных жанчын на паспяховае выкананне і перавыкананне заданняў другога года новага пяцігадовага плана. Партыйныя арганізацыі павінны накіраваць актыўнасць савецкіх жанчын на ўсямернае паскарэнне тэмпаў аднаўлення і далейшага ўздыму народнай гаспадаркі, на авалоданне тэхнікай вытворчасці і на ўсямернае павышэнне прадукцыйнасці працы. Лютаўскі пленум Цэнтральнага Камітэта партыі большэвікоў у сваім гістарычным рашэнні «Аб мерах уздыму сельскай гаспадаркі ў пасляваенны перыяд» паставіў у якасці неадкладнай задачы забяспечыць такі ўздым сельскай гаспадаркі, які дазволіў-бы ў найкарцейшы тэрмін стварыць багацце прадуктаў харчавання для нашага насельніцтва, сярвыны для лёгкай прамысловасці. Савецкія жанчыны-сялянкі павінны ўсе свае намаганні накіраваць на выкананне гэтай задачы, дабівацца пашырэння пасевных плошчаў і павышэння ўраджайнасці на савецкіх палях, далейшага павелічэння пагадоўя жывёлы, павышэння прадукцыйнасці жывёлагадоўлі.

ЦК ВКП(б) патрабуе ад партыйных арганізацый больш смелага вылучэння на кіруючыя пасады на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва перадавых жанчын, якія правялі ў гады вайны і пасляваенны час сваю адданасць справе Леніна—Сталіна.

Партыйныя, савецкія, прафсаюзныя і грамадскія арганізацыі павінны ўзмацніць клопаты аб жанчыне-маці, аказваць ёй штодзённую дапамогу ў справе выхавання падрастаючага пакалення. Неабходна ўзяць пад неаслабны контроль выкананне пастаноў савецкай дзяржавы аб аказанні дапамогі цяжарным жанчынам, рожаніцам, шматдзяцейным і адзіночным мацярам, аб пашырэнні сеткі разліжных дамоў і дзіцячых устаноў, аб ўсямерным палепшэнні ўмоў працы і побыту савецкіх жанчын.

Партыйныя арганізацыі павінны і надалей развіваць і ўмацоўваць сярод жанчын пачуццё савецкага патрыятызму і гордасці за сваю вялікую Радзіму, павышаць іх палітычную свядомасць.

Савецкія жанчыны! Шчыльна згуртавайце свае рады вакол партыі Леніна—Сталіна! Змагайцеся за далейшае ўмацаванне савецкай дзяржавы, за новы росквіт нашай сацыялістычнай Радзімы!

Жанчыны—работніцы, інжынеры і тэхнікі! Нястомна павышайце тэмпы аднаўлення і будаўніцтва ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі, павышайце прадукцыйнасць працы! Уключайцеся ва Усеагульнае сацыялістычнае спаробніцтва за дзятэрміновае выкананне плана другога года першай пасляваеннай пяцігодкі!

Жанчыны—сялянкі, работніцы МТС і саўгасаў, аграномы і ўсе работніцы сельскай гаспадаркі! Узорна правядзем у 1947 годзе веснавую сяўбу! Даб'ёмся рашучага павышэння тэмпаў аднаўлення і развіцця сацыялістычнай сельскай гаспадаркі, забяспечым насельніцтва дастатковай колькасцю прадуктаў харчавання, а прамысловасць—сыравінай!

Жанчыны-калгасніцы! Усямерна ўмацоўвайце грамадскую гаспадарку калгасаў! Строга захоўвайце Статут сельскагаспадарчай арцелі—асноўны закон калгаснага жыцця, павышайце калгасныя прыбыткі, дабівайцеся поўнаважкага працадзяння!

Жанчыны—работніцы навукі і тэхнікі! Узбагачвайце навуку і тэхніку новымі даследаваннямі, вынаходніцтвамі і адкрыццямі! Забяспечым далейшы тэхнічны прагрэс ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі краіны!

Жанчыны—настаўніцы, работніцы народнай асветы і культуры! Выхоўвайце адукаваных і культурных людзей, беззаветна адданных нашай Айчыне! Змагайцеся за новы росквіт асветы і культуры ў нашай краіне!

Жанчыны—медыцынскія работніцы! Паляпшайце работу лячэбных і санітарных устаноў у горадзе і вёсцы! Павышайце якасць медыцынскай дапамогі насельніцтву!

Жанчыны—служачыя савецкіх устаноў! Паляпшайце работу савецкага апарата! Змагайцеся за дакладнае выкананне савецкіх законаў, чула стаўцеся да запросаў і патрэб працоўных!

Жанчыны Савецкага Саюза! Узмацніце клопаты аб інвалідах Айчыннай вайны і аб сем'ях герайчных савецкіх воінаў, якія аддалі сваё жыццё за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы! Абкружым мацярынскімі клопатамі і ласкай дзяцей-сірот!

Працоўныя жанчыны ўсіх краін! Змагайцеся за поўнае выкарэнне фашызма! Выкрывайце і ўціхамірвайце падпальшчыкаў новай вайны, змагайцеся за трывалы і працяглы дэмакратычны мір паміж народамі, за свабоду і дэмакратыю!

Цэнтральны Камітэт Усеагульнай Камуністычнай партыі (большэвікоў) вітае ўсіх працоўных жанчын Савецкага Саюза і выказвае цвёрдую упэўненасць у тым, што савецкія жанчыны будучы і надалей у перадавых радах змагаюцца за высокія тэмпы развіцця сацыялістычнай гаспадаркі, за хутчэйшае пераадоленне пасляваенных цяжкасцей, за выкананне і перавыкананне новага пяцігадовага плана, за далейшае павышэнне матэрыяльнага дабрабыту і культуры савецкага народа і аддадуць сваю энэргію і творчыя сілы на справу далейшага росквіту савецкай Айчыны.

Цэнтральны Камітэт Усеагульнай Камуністычнай партыі (большэвікоў)

Інфармацыйнае паведамленне Аб паседжанні XV з'езда ЛКСМ Беларусі

8 сакавіка ў Мінскім акруговым Доме афіцэраў пачаў сваю работу XV з'езд Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі Беларусі. З'езд адкрыў кароткай уступнай прамовай сакратар ЦК ЛКСМ Беларусі тав. Мазураў К. Т. Ад імя дэлегацыі Мінскай, Магілёўскай, Віцебскай, Палескай, Пінскай, Брэсцкай, Баранавіцкай і Полацкай абласцей дэлегат тав. Канаплін уносіць прапанову выбраць у прэзідыум XV з'езда ЛКСМ Беларусі 55 чалавек. Гэтая прапанова аднагалосна прымаецца. Дэлегаты апладысцэнтамі сустралі паяўленне ў прэзідыуме т. Панамарэнік, Кісялёва, Маліна, Аўхімовіча, Бугаева, Іванова, Мазурава і другіх. З велізарным уздымам з'езд выбраў у ганаровы прэзідыум Палітбюро ЦК ВКП(б) Пад бурную доўга не змаўкальную апладысцэнтам ганаровым старшынёю з'езда выбраны Іосіф Вісарыёнавіч Сталін.

З'езд выбраў мандатную камісію ў колькасці 9 чалавек і сакратарыят у колькасці 9 чалавек. Далей з'езд зацвярджае парадак дня: 1. Справаздача ЦК ЛКСМ Беларусі. 2. Справаздача Цэнтральнай рэвізійнай камісіі. 3. Выбары ЦК ЛКСМ Беларусі. 4. Выбары Цэнтральнай рэвізійнай камісіі. Затым зацвярджаецца рэгламент работы з'езда. З дакладам аб рабоце ЦК ЛКСМ Беларусі выступіў сакратар ЦК комсамола Беларусі тав. К. Т. Мазураў. З дакладам аб рабоце Цэнтральнай рэвізійнай камісіі выступіў старшыня рэвізійнай камісіі тав. А. Н. Бурэў. З велізарным уздымам з'езд прыняў тэкст прывітальнага пісьма правадыру народаў Генералісімусу Сталіну.

Пленум ЦК КП(б) Беларусі

Інфармацыйнае паведамленне

7 сакавіка 1947 года ў Мінску адбыўся чарговы Пленум Цэнтральнага Камітэта КП(б) Беларусі. Пленум разглядаў арганізацыйныя пытанні і пытанне аб неадкладных мерах па падрыхтоўцы да веснавой сяўбы.

У мэтах умацавання партыйнай і савецкай работы ў Беларусі Пленум Цэнтральнага Камітэта КП(б) Беларусі прызнаў мэтазгодным падзел пастоў першага сакратара ЦК КП(б) Беларусі і старшыні Савета Міністраў БССР.

Пленум ЦК КП(б) Беларусі абраў першым сакратаром ЦК КП(б) Беларусі тав. Гусарава Нікалая Іванавіча, пакінуўшы тав. Панамарэнку Панцелямона Кандратавіча старшынёю Савета Міністраў БССР.

Пленум ЦК КП(б) Беларусі прызнаў мэтазгодным мець у ЦК КП(б) Беларусі пасты сакратара па сельскай гаспадарцы і нарыхтоўках і сакратара па прамысловасці, скасаваўшы пост другога сакратара ЦК КП(б) Беларусі.

Пленум абраў сакратаром ЦК КП(б) Беларусі па сельскай гаспадарцы і нарыхтоўках тав. Ігнацьева Сямёна Дзянісавіча, сакратаром ЦК КП(б) Беларусі па прамысловасці тав. Маліна Владзіміра Нікіфаравіча.

Пленум абраў сакратаром ЦК КП(б) Беларусі па прапагандзе і агітацыі тав. Іоўчука Міхаіла Трыфанавіча.

Пленум ЦК КП(б) Беларусі абраў тав. Гусарава Н. І., тав. Ігнацьева С. Д. і тав. Іоўчука М. Т. членамі бюро ЦК КП(б) Беларусі.

Пленум ЦК КП(б) Беларусі прыняў пастанову аб неадкладных мерах па падрыхтоўцы да веснавой сяўбы.

Для падрабязнага абмеркавання пытання аб здзяйсненні ў Беларускай ССР пастаноў Пленума Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) «Аб мерах уздыму сельскай гаспадаркі ў пасляваенны перыяд» вырашана склікаць у бліжэйшы час чарговы Пленум ЦК КП(б) Беларусі.

Пленум ЦК КП(б) Беларусі паслаў прывітальны ліст таварышу Сталіну.

Масква, Нрэмлэ Таварышу СТАЛІНУ

Пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі іле Вам, дарагі таварыш Сталін, правадыру партыі і савецкага народа, настаўніку і другу працоўных Беларусі палымнае большэвіцкае прывітанне.

Увесь беларускі народ з вялікай радасцю сустраў гістарычную пастанову Пленума ЦК ВКП(б) «Аб мерах уздыму сельскай гаспадаркі ў пасляваенны перыяд». Большэвікі Беларусі, рабочыя, калгаснікі, сяляне заходніх абласцей, усе працоўныя рэспублікі ўспрынялі гэту пастанову, распрацаваную пад Вашым кіраўніцтвам, як баявую праграму адраджэння і далейшага ўздыму сельскай гаспадаркі. Працоўныя Беларусі, як і увесь савецкі народ, поўна рашучасці змагацца за далейшае ўмацаванне калгаснага ладу, за стварэнне багацця харчавання для насельніцтва, сыравіны для прамысловасці, за павышэнне матэрыяльнага дабрабыту народа.

Беларускі народ заўсёды і ва ўсім адчувае Вашы бацькоўскія клопаты і дапамогу, таварыш Сталін, заўсёды і ва ўсім сустракае падтрымку ЦК ВКП(б) і саюзнага ўрада. Працоўныя Беларусі глыбока ўдзячны Вам за аказаную нашай рэспубліцы велізарную дапамогу прамысловым абсталяваннем, сельскагаспадарчымі машынамі, будаўнічымі матэрыяламі, сродкамі на аднаўленне гаспадаркі і новае капітальнае будаўніцтва, а таксама за аказаную нам дапамогу па ўмацаванні кіраўніцтва партыйнай і савецкай работай у Беларусі.

Ад імя ўсяго беларускага народа запэўніем Вас, дарагі Іосіф Вісарыёнавіч, што мы прыкладзем усе сілы, каб цалкам і паспяхова выканаць гістарычную пастанову ЦК ВКП(б) «Аб мерах уздыму сельскай гаспадаркі ў пасляваенны перыяд», хутчэй здзейсніць план пасляваеннай Сталінскай пяцігодкі, адрадыць і ўзняць гаспадарку і культуру рэспублікі, зноў ператварыць Беларускае ССР у адну з самых перадавых рэспублік Саюза.

Партыйная арганізацыя Беларусі, цесна згуртаваная вакол ленінска-сталінскага Цэнтральнага Камітэта ВКП(б), пад Вашым мудрым кіраўніцтвам, па-большэвіцку пераадолець цяжкія пасляваеннага часу і выканае задачы, паставленыя Вамі перад Беларускай рэспублікай.

Няхай жыве Усеагульная Камуністычная партыя (большэвікоў) і яе ленінска-сталінскі Цэнтральны Камітэт!

Няхай жыве вялікі правадыр большэвіцкай партыі, мудры кіраўнік савецкай дзяржавы, любімы бацька народаў ССРСР таварыш Сталін!

1 сакавіка 1947 года
гор. Мінск.

Савецкія п'есы на сцэне мастацкай самадзейнасці

Удзельніцы мастацкай самадзейнасці рэспублікі працуюць над пастаноўкай савецкіх п'ес. Драматычны гурток пры Гомельскім клубе чыгуначнікаў (кіраўнік т. Выхавецкі) рытуе п'есу Л. Малюгіна «Старыя сябры». Урыўкі з п'есы «Рускія людзі» К. Сіманова паказвае драмгурток Полацкага ляснога тэхнікума (кіраўнік т. Дубакін). П'есы савецкіх пісьменнікаў ставяць таксама драматычны гурткі Магілёўскай шаўковай фабрыкі і Браслаўскага дома культуры.

Беларускія пісьменнікі напісалі новыя п'есы для гурткоў мастацкай самадзейнасці: Янка Маўр — «Патапыч» — аб гарадскоў моладзі, Усевяла Краўчанка — «Багатая рунь» — аб калгасным будаўніцтве і Ілья Гурскі — «Наваселле».

Новыя кінатэатры
У 1947 годзе ў Віцебскай вобласці будзе пабудавана 16 новых калгасных кінатэатраў. Ужо ваконачана будаўніцтва кінатэатраў у пасёлку Загараны Мехавіцкага раёна на 100 месц і ў вёсцы Вярачка Гарадзенаўскага раёна на 150 месц.

Сцэнічная кампазіцыя «Два пакаленні»
Сцэнічную кампазіцыю «Два пакаленні» па матэрыялах п'есы Б. Гарбатава і рамана А. Фалдзеева «Малады гвардыя» ажыццявіў калектыў артыстаў Беларускага Дзяржаўнага тэатра Ленінскага Комсамола (г. Брэст). П'естаноўка мастацкага кіраўніка тэатра Б. Яфімава.

Іх вырасціў Сталін — на вернасць народу

Моладзь — наша будучыня

З сакавіка гэтага года ў Маскве адкрылася Усеагульная нарада маладых пісьменнікаў, скліканая Цэнтральным Камітэтам ВЛКСМ і Саюзам савецкіх пісьменнікаў СССР. 5 сакавіка адкрыўся XV з'езд ЛКСМ Беларусі.

Гэтыя дзве выдатныя падзеі абавязваюць нас яшчэ пільней прыгледзецца да нашай работы па выхаванню маладых кадраў савецкіх пісьменнікаў.

Таварыш Сталін гаварыў:

«Моладзь — наша будучыня, наша наадзея, таварышкі. Моладзь павінна змяніць нас, старых. Яна павінна данесці наш сцяг да пераможнага канца... Яна пазбаўлена старога грузу і яна найлепш засвойвае ленинскія запаведы... Праўда, ёй неста ведаў. Але веды — справа, якую можна набыць. Сягоння іх няма, заўтра яны будуць».

Як жа мы ў літаратуры клопаемся аб выхаванні літаратурнай моладзі, як клопаемся пра яе рост і творчае ўдасканаленне?

Наша беларуская літаратура за ўвесь час не ісправіла безупынна паўпаўняла свае рады за лік маладых пісьменнікаў. Комсамол Беларусі выхавалі і даў нам такіх здольных пісьменнікаў, як Пятрусь Броўка, Аркадзь Куляшоў, Максім Танк, Пімен Панчанка, Усевалод Краўчанка, Эдзі Агняцвет і другія.

За час Айчынай вайны нашы літаратурныя рады папоўніліся маладымі пісьменнікамі—Кастусём Кірэнкам, Янкам Брыль, Іванам Мележам, Мікалаем Гамолкам, Паўлюком Пранузам, Уладзімерам Шахаўцом, Ал. Кулакоўскім, Іванам Шамякіным, Мікалем Лобанам, П. Прыходзькам, Д. Кавалеўшчыкам. Калі дадаць сюды тых, якія пачалі свой творчы шлях да вайны — Алеся Бачылу, Рыгора Няхая, І. Грамовіча, М. Аўрамчыка, Анатоля Вялюгіна,—дык выходзіць, што мы маем даволі вялікую групу маладых пісьменнікаў.

Усё гэта людзі рознага літаратурнага волітву. Кастусь Кірэнка, Янка Брыль, Іван Мележ, Мікалай Гамолка, Паўлюк Прануза ўжо выдалі свае першыя кнігі; Рыгор Няхай і Іван Шамякін надрукавалі вялікія апавесці; кнігі Алеся Бачылы, Анатоля Вялюгіна, П. Прыходзькі хутка выйдуч з друку. Многія маладыя пісьменнікі прыняты ў Саюз пісьменнікаў. К. Кірэнка, І. Мележ, Д. Кавалеў, А. Кулакоўскі накіраваны ў Маскву на Усеагульную нараду маладых пісьменнікаў.

Негэта сказаць, каб Саюз Савецкіх пісьменнікаў Беларусі і наш друк не аддаваў увагі рабоце з маладымі пісьменнікамі, але трэба адзначыць, што часамі гэта ўвага носіць выразна аднабоковы характар. Альбо слободы творы пісьменніка агульна захавальваюцца (так было, між іншым, пры прыёме ў Саюз савецкіх пісьменнікаў маладога паэта Пятра Прыходзькі), альбо, наадварот, незаслужана ганіцца (так сталася з маладым пісьменнікам А. Кулакоўскім, якога за слабое апаўданае «Са» спрабавалі абвінавачваць у паклёпіцтве).

Што ж датычыць сістэматычнай што-львавай і метадзівай работы па выяўленню

маладых талентаў з народа, дык тут справа значна горш. І вось прыклады. У Мінску, фактычна, адсутнічае кабінет маладога аўтара, які мог бы сістэматычна дапамагаць пачынаючым пісьменнікам. Вусна кансультацыя зусім не наладжана. А які велзарнейшы ўплыў на далейшы рост пачынаючага пісьменніка мела б жыццёвая гутарка са сталым майстрам літаратуры! Для гэтага можна і трэба выкілаць пачынаючых пісьменнікаў з іншых гарадоў. Ды і ў пісьмовых алкахах на творы моладзі павінны былі б удзельнічаць старэйшыя пісьменнікі, Секцыя Саюза савецкіх пісьменнікаў недастаткова на сваіх сходах разглядаюць новыя творы маладых пісьменнікаў. Секцыя драматургаў да гэтага часу не абмеркавала п'есы маладога аўтара А. Маўзона «Заслонаў» і Бялевіча і Цялесіна «На Чырвонай гарцы», секцыя паэтаў толькі адзін раз слухала вершы маладых.

У Мінску перасталі працаваць літаратурныя аб'яднанні пры газетах, аб'яднанні, якія прыносілі немалому карысці маладым аўтарам. Падобныя літаратурныя аб'яднанні, створаныя пры абласных газетах, таксама не выяўляюць ніякіх аднак жыцця.

Усё гэта ставіць на парадак дня задачу склікання Усебеларускай канферэнцыі, або нарады маладых пісьменнікаў. На гэтай канферэнцыі ці нарадзе маладыя пісьменнікі павінны праслухаць даклады, лекцыі на актуальныя тэмы нашага літаратурнага жыцця, пазнаёміцца з мастацкімі і тэатральнымі дасягненнямі сталых. Павінен, нарэшце, быць створаны сталы літаратурны кабінет, які б праводзіў сістэматычную работу з маладымі пісьменнікамі.

Наша Савецкая краіна стаіць напярэдні дні свайго 30-годдзя. Да гэтай слаўнай даты рыхтуецца ўся Савецкая Радзіма. Рабочыя, сяляне, інтэлігенцыя вытворчымі падарункамі будуць сустракаць слаўнае свята.

Найлепшым падарункам савецкіх пісьменнікаў будзе стварэнне яскравых твораў, у якіх была б адлюстравана веліч спраў савецкага народа як у Айчынай вайне, так і ў мірным пасляваенным аднаўленні.

Савецкая моладзь, наш Ленінскі комсамол, у тым ліку і комсамол Беларусі пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна гераічна змагаецца на франтах Айчынай вайны і цяпер актыўна удзельнічаюць у аднаўленні народнай гаспадаркі.

Пісьменнікі Беларусі павінны адлюстравваць гераізм нашай моладзі ва ўзброенай барацьбе і ў працы.

Пачасная роля тут належыць нашым маладым пісьменнікам. Усе яны—дзеці нашай гераічнай Радзімы, многія з іх прайшлі франты Айчынай вайны, са зброй у руках абаранялі чысць і незалежнасць Соцыялістычнай Бацькаўшчыны, а цяпер удзельнічаюць у вялікай аднаўленчай працы. Маладыя пісьменнікі, пачынаючы са старэйшымі, павінны даць яскравы творы аб нашай гераічнай краіне, яе слаўных людзях, аб вялікай партыі Леніна—Сталіна, якая выхавала гэтых людзей.

Выхаванцы Ленінска-Сталінскага комсамола паэты П. Броўка, А. Куляшоў, М. Танк і П. Панчанка.

СЫНЫ ЛЕНІНСКА-СТАЛІНСКАГА КОМСАМОЛА

Беларуская літаратура сярод імён сваіх лепшых пісьменнікаў называе імёны Аркадзя Куляшова, Пятруся Броўкі, Максіма Танка, Пімена Панчанкі.

Першыя вершы Пятруся Броўкі з'явіліся ў друку ў 1926 годзе, калі ён, спачатку арганізатар комсамольскай ячэйкі, а затым сакратар яе, быў вылучаны на кіруючую комсамольскую работу. Так пералітаецца біяграфія савецкага грамадзяніна-будуціна новага жыцця з творчай біяграфіяй паэта. Пятрусь Броўка прышоў у комсамол у той вялікі і суровы час, калі краіна, уступіўшы на шлях адбудовы народнай гаспадаркі, убралася ў рыштванні, запальвала першыя домы, пракадала новыя дарогі ў будучыню. Гэта быў перададзены першай пшчодкі, якая перайначыла аблічча рэспублікі. Сяляне, навочна ўбачыўшы перавагі калектыўнай гаспадаркі, пачалі арганізоўваць першыя калгасы. Пуццлаўскія трактары будзілі бяскрыўную шыр палёў, знішчалі ўздзяраваньня межы. Комсамалец Пятрусь Броўка, непасрэдна ўдзельнік гэтай вялікай адбудовы, шукае новыя рытмы, каб уславіць у вершах новы дзень рэспублікі.

Даўце Новую музыку! Новыя струны! І мелодыі другія дайце! Я хачу, Каб замест паніхім хаўтурнай Нова марш Беларусі іграць.

Няхай гэтыя радкі сёння, Калі ты і я, П. Броўкі вырас і ўзмужнеў, здаюцца нескананымі, усё ж у іх адчуваецца жыццё пульт часу — рыса, характэрная для ўсёй творчасці паэта.

П. Броўка прышоў у літаратуру з комсамольскім білетам, з загартаванай волі да барацьбы і перамогі, а вялікім імкненнем служыць свайму народу. Гэтыя рысы, ухаваныя ў ім Ленінскім комсамолам, ён захавалі праз увесь свой творчы шлях. І ў дні вялікіх урачыстасцей, і ў часы горкіх нягод, ён заўсёды быў разам з народам, свабодна творчыца дапамагаў у яго працы і барацьбе, бо так вучыў яго комсамол, які даў яму пудзёку ў будучыню. Кожны твор паэта, прысвечаны савецкай моладзі — ці то верш пра партызана Каліну, ці то паэма пра Ксцярыну — беларускую сялянку або мужнага абаронцу Ленінграда Смалычкова, запуюнены вялікім патрыятычным пачуццём.

Бязмежнай гордасцю за свой народ, непахіснай верай у яго будучыню. У радах комсамола Беларусі выхоўваўся вядомы беларускі паэт, лаўрэат сталінскай прэміі — Аркадзь Куляшоў. Пачаўшы пісаць у 1929 годзе, А. Куляшоў стварыў многа выдатных твораў, якімі цяпер ганарыцца беларуская літаратура. Яго творы перакладзены на мовы братніх літаратур. Тэма комсамола, нашай гераічнай моладзі глыбока хваляе паэта, і ён прысвяціў ёй лепшыя свае вершы і паэмы (цыкл вершаў «Юнацкі свет», «Комсамольскі білет», «Мае крылы», «Башка», «Ліст з палону», паэмы «Баранаў Васіль», «У зялёнай дуброве», «Сцяг брыгады» і інш.).

«Мае крылы» — так называў Аркадзь Куляшоў верш пра комсамол. Комсамол даў паэту крылы, на якіх ён узляцеў у вялікую будучыню. З гордасцю ўспамінае паэт той час:

Адчуў я прагу вышні, Зямля дала мне сілы, Мые ўзялі юнацтва дні— Майго адлету крылы.

Комсамольскі білет — сімвал вернасці народу, яго вялікай справе. У сям'ю Герояў Савецкага Саюза — самых смелых, самых харобрых і самых мужных — комсамол Беларусі ў гады Айчынай вайны даў 22-х партызан і партызанскіх камандараў. Подзвіг аднаго з такіх герояў успаміў Аркадзь Куляшоў у вершы «Комсамольскі білет». Юнак, не глядзячы на вялікія пакуты, заставаўся верным высокаму званню комсамольца. Немец-жандар, лісліва ўсміхаючыся, прананаваў комсамольцу аддаць білет, абцягваючы яму за гэта падараваць жыццё. Тройчы намагаўся кат прымусяць юнака адрачыцца ад комсамола. Нават нечалавечыя пакуты, калі яго аблілі ледзяной вадой, не прымусялі героя пакінуць білет: «Быццам білет пад сцюдаўнай вадой сэрцу юнацкаму стыць не даваў».

Так і стаяў, смеючыся над катом, Доўга па целу сцякала вадка; Так і зрастаўся стаяць каля хаты, Быццам з чысцюткага літы ільда.

Адначасам Вялікага Кастрычніка, аўтар чатырох кніг вершаў Пімен Панчанка належыць да маладзёнага пакалення беларускіх пісьменнікаў. Ён рос разам са сваёй краінай, разам з ёю радаваўся кожнаму дасягненню ў гады мірнай працы, разам з ёю прайшоў па франтах Вялікай Айчынай вайны. «Упаўненасць», «Верасіневая сцягі», «Дарога вайны», «Далёкія станцыі» — гэта этапы не толькі творчага шляху пісьменніка. Гэта адначасова этапы жыцця паэтавага пакалення, яго гістарычных спраў. Прысякнуты шчырным лірычным пачуццём, вершы Пімена Панчанкі ўвасабілі ў сабе думы і пачуцці маладога чалавека нашай краіны, павячаны аднагодкаў, якія з самага раняга дзяцінства выхоўваліся, раслі і сталелі

Бясспрэчна здольнасці ёсць у самай маладой салісткі тэатра Л. Меншыкавай — выхаванкі Маскоўскага харэаграфічнага вучылішча. Маладая артыстка ўжо выступіла ў першым балетным канцэрце ў тры (па-д-тру) з «Лебядзінага возера», у ролі Перэты («Арлекінада») і вядучай у падводным царстве русалка («Русалка»).

У танцы Меншыкавай ёсць яшчэ многа па-дзіцячым наіўнага і разам з тым у ім ужо наглядна тэма тэма элементы, пры правільным скарыванні якіх артыстка будзе далей развівацца. Мы маем на ўвазе далёкае пачуццё рытма, надзірную тэхніку, прыроджаную артыстычнасць.

Варта адзначыць поспех В. Нікіцінай у «Вальпургівай ночы». Сапраўдны «аганёк», імклівае ёсць у яе танцы.

Вельмі прыемныя артыстычныя рысы выявіла маладая салістка балета, выхаванка Беларускага харэаграфічнага вучылішча Е. Архіпава ў ўсходнім танцы «Арментал». Самая лепшая якасцю артысткі з'яўляецца маладосць, паэтычнасць і адсутнасць штучнай палыманасці, якой часта ня эстрада падмяняецца сапраўднай прыгажосцю і темпераментнасцю танцаў народоў усхода.

Маладыя спевакі і танцоры Беларускага Дзяржаўнага тэатра оперы і балета, пры ўмове настойлівай вучобы і працы над сабой, дасягнуць значных поспехаў. Зарука гэтаму — іх таленавітасць, якая выявілася ў першых выступленнях на сцэне.

М. МАЙСЕВ.

пад дэблымі клопатамі Радзімы. І калі Пімен Панчанка піша:

Радзіма, нахіліўшыся над партыяй, Цяжкому рамяству мяне вучыла — Тварыць і жыць,

дык гэта не толькі старонкі з яго асабістай біяграфіі. Ва ўсведамленні велічы сваёй Радзімы — крыніца патрыятызма савецкага грамадзяніна. Вось чаму лірычны герой вершаў П. Панчанкі, напісаных у гады Вялікай Айчынай вайны, так мужна змагаўся з ворагам і так непахісна верыў у неміную перамогу. Праз усё выпрабаванні і пакуты ён з гонарам прайшоў ім грамадзяніна Савецкай краіны. Любоў да Радзімы, да яе гераічнага народа, вера ў яе цудоўную будучыню натхняе савецкіх людзей на самаадданую працу ў дні аднаўлення і адбудовы народнай гаспадаркі. У вершы «Знарот», напісаным у 1942 годзе, паэт скрозь дум і пошныя баёў прадбачыў сённяшні дзень рэспублікі.

У той час, калі паэты Савецкай Беларусі ўслаўлялі росквіт сваёй рэспублікі, веліч спраў яе народа, а Заходняй Беларусі, што часова была адгароджана калючым драпам мяжы, «плаваў вершам крэйт» Максім Танк. Звязавшы ў 1928 годзе свой лёс з барацьбой комсамола, Максім Танк быў вестуном надзей і спадзяванняў народа Заходняй Беларусі, які прагнуў хутчэй вызваліцца з лапцюгаў панскай няволі. Польскія пані і абшарнікі, якія адчувалі сябе часовамі гаспадарамі на чужой зямлі, спяшаліся абрабаваць багаты беларускі народ. Максім Танк не толькі бачыў, як

На захад ідуць цяжкія — лёд, жыта, сасна і бяроза...

Ён не толькі канстатаваў: Гляджу і гляджу з-пад рукі, як моладасць нашу вывозыць, але і заклікаў да актыўнай і самаахварнай барацьбы з ворагам.

Смела зрокм сакавітам, браце глянці — Прадзюцца раніцы агняцветы-ніткі. Хто перашкодзіць нам працьбы камення грань

і долю казачную выткаць.

Паэтыя была збройя для падпольнага ком-

Савецкія пісьменнікі павінны дапамагаць народу, дзяржаве, партыі, выхавачь нашу моладзь бадзёрай, якая верыць у свае сілы, якая не баіцца ніякіх цяжкасцей.

(З даклада тав. Жданова аб часопісах «Звязда» і «Ленінград».)

самольскага работніка Максіма Танка. І турмы, ні этапныя дарогі, ні кавальскія зборнікі яго вершаў цензурай не маюць прымусяць М. Танка замаўчаць і скрываць. Тэма рэвалюцыйнай барацьбы займала цудоўнае месца ў творчасці паэта да ўдзялення Заходняй Беларусі ў аддзялі Савецкай рэспублікі. Адзін са зборнікаў вершаў Максіма Танка так і называецца — «Сцяг». Цяжкі быў гэты шлях, але паэты і плены сваімі вынікамі. І Максім Танк з гонарам прайшоў па ім слаўнае імя комсамольца. Вялікая Савецкая краіна, якая зорная Масква, да якой ён заўсёды імкнецца душой і сэрцам, давалі яму сілы ў барацьбе, натхнялі на творчасць. І павінен у цяжкія гады Айчынай вайны, прыгаворваючы этапныя дарогі Заходняй Беларусі, ён мог з поўным правам сказаць:

Колькі, Масква, ты мне шчасця дала! Колькі ты раз у цяжкую гадзіну Ясны надзеі, прытулкам была! Можа таму з табой зліты навекі Усе мае думы і струны душы. Так толькі часам азваюцца рэкі, Каб на прадвесні

З'явіліся крыжы.

Шлях у літаратуру праз комсамол лекаў для многіх беларускіх пісьменнікаў. Яго прайшоў і Валентын Таўдэй — паэт і падпольны комсамольскі работнік былой Заходняй Беларусі, і Хвім Мальцішкі — дзесьці мужны воін у дні Вялікай Айчынай вайны. Васіль Вітка і многія іншыя.

Усе яны сёння, аглядаючыся на прадзеі свае шлях, могуць паўтарыць словы з пісьма комсамольцаў і моладзі Беларусі таварышу Сталіну:

Вялікага Леніна імя прыняўшы, Раслі мы, думалі з рэспублікай нашай. Стаялі на варце краіны Савецкай. У вёскі далёкія несці свету.

Пасля маладой большэвіцкай паводы Усе мы пайшлі будаваць пшчодкі: Мы шкло выдзьмувалі, шаўкі выпрадалі. Насаджвалі дрэвы, вырошчвалі нім. Дамы будавалі, рабылі машыны.

Мы дбайна выкоўвалі скарбы краіны. Каб жыць ёй багата, каб жыць ёй

М. МАЙСЕВ.

„ПОЛЫМЯ“ № 11

Вышаў з друку часопіс «Полымя» № 11. У ім надрукаваны працяг паэмы народнага паэта БССР Якуба Коласа «Рыбакова хата», пачатак апавесці Рыгора Няхая «Дняпроўскія хвалы», нарыс Тараса Хадзевіча «Панна Убарыца», артыкулы Алеся Кушара

«Змітрук Бядуля», Ул. Карпава «Нараджэнне характару» (аб творчасці К. Чорнага), крытычны нарыс В. Фарберова «Партыёны» (аб працы паэта А. Куляшова ў франтавым друку) і рэцэнзія Я. Шароўскага на зборнік П. Іліна Пестрака «За сваю Айчыну».

Маладыя спевакі і танцоры

Большасць з актараў тэатра оперы і балета выхоўвалася ў опернай і балетнай студыі. Студыйная праца з маладымі салістамі не страціла свайго значэння і да гэтага часу.

Салістка Л. Тулчанка ў цэнтральнай партыі Мімі з оперы «Багема», артыстка хора Рогова ў партыі Саломеі—«Чаравічкі» і здольная спявачка Барсукова дасягнулі значных поспехаў у сваіх студыйных занятках.

Л. Тулчанка паглыбляе тэма дэдатныя якасці, якія яна выявіла ў выкананні сцэны «Ліст Тацыяна» з оперы «Яўгені Анегіна» — мяккі лірызм і задушэнасць.

Удалае вылучэнне артысткі хора Барсуковай у салісткі падзвараджаецца яе дэбютам у партыі Фраскіты («Кармен») і, асабліва, у найскладанейшым ансамблі гэтай оперы.

Артыстка Рогова з'яўляецца маладой салісткай і партыя Саломеі, у якой яна выявіла выключны вакальна-сцэнічны темперамент, з'яўляецца яе першай буйнай партыяй.

Гэтыя ўданы абавязваюць мастацкае кіраўніцтва тэатра яшчэ з большай увагай ставіцца да выхавання спевакоў і спявачак, улічваючы ўсю складанасць гэтай справы. Лепшая спявачка нашай краіны А. Няжданава пісала:

«Вакальнае мастацтва цяжкое і складанае. Чыстая інтанацыя, дакладная дыкцыя, роўны дыяпазон, правільна накіраваны гук, роўнае дыханне, натуральная артыкуляцыя — вось асноўныя элементы тэхнікі вакаліста.

А тэхніка ў сваю чаргу лаяна спалучацца з пачуццём стылю таго твора, які выконваецца, з адчуваннем музычнага вобраза, з разуменнем і вядчай імпульсната сказаў.

Арт. Л. Меншыкава ў ролі Перэты — «Арлекінада».

Ад валодання гэтымі якасцямі і залежыць найбольш творчай сталасці маладымі салістамі.

Значна большых вынікаў у справе мастацкага росту моладзі дасягнуў наш балет. Поруц з салісткай Б. Розенблат, поспехі якой асабліва відомыя ў партыях Перэты, Каламбіны («Арлекінада»), танцы сябровак («Раймонда») і «Маладзкі танец» («Балетны канцэрт»), ёсць цэлы рад іншых цікавых выканаўцаў.

Значныя поспехі выявіла артыстка І. Дароніна ў цыганскім танцы («Русалка»), гумарыстычным эцюдзе з С. Дрэчым у першым балетным вечары. Пляўнасцю рукаў і прывабнасцю вызначаецца дует Даронінай з Дрэчым у «Палавешкіх танцах» і яе сольным убоекскім танцы, дзе артыстка чула перадае на імпульсната асаблівае танца.

Арт. Л. Тулчанка ў ролі Мікаэлы — «Кармен».

Арт. М. Мірончык у ролі Шабунай — «За тых, хто ў моры».

Б. СМОЛЬСКИ.

Вобраз савецкай жанчыны ў беларускай паэзіі

У беларускай паэзіі перыяда Вялікай Айчыннай вайны вартасць займае вобраз савецкай жанчыны—героіні і патрыёткі сацыялістычнай Радзімы.

Савецкая маці, як і яе сыны, мужна пераносіць агучыліе гора, побач з імі героічна змагаюцца, натхняе сваіх дзяцей на бессмертную подзвігі ў імя свабоды і незалежнасці.

П. Пестрак у вершы «Маці» раскрывае вобраз жанчыны, якая здольна быць у цяжкае хвіліну маці для ўсіх савецкіх людзей. Жанчына-маці ў паэме «Прыгоды цымбал» А. Куляшова, каб выратаваць жыццё савецкіх дзяцей, самаахварна гіне. У паэме «Аксанія» А. Бялевіч расказвае, як героічная жанчына прымае за мужа чарнаармейца-танкіста, вывоўшы яго з лагера, вылечвае, вяртае над у баявыя рады народных месціцаў.

Маці выпраўляе сына ў партызаны, яна ае яму перамогі над ворагам, яна хоча абудзіць быць з ім і зберагчы яго жыццё нават, на кашулі вышыла

Закладце ад варажой кулі,
Ад лютой смерці, ад пяці,
Ад груганой, каб праз кашулю
Дастань да сэрца не маці.

(«Маці», Максім Танк).

У паэмах народнага паэта БССР Якуба Коласа «Суд у лесе» і «Апалата» намалювана цэлая галерэя жаночых вобразаў. Старая жанчына Мар'яна, сына якой нямецкія каты спалілі жывым на агні, жыве адным імкненнем адомсціць ворагу: адно ў яе сэрцы жаданне і думка адна ў галаве: Адомсціць святым пакараннем.

Мерцячы цяжкія настачы і пакуты, савецкая жанчына з годнасцю трымала гонар патрыёткі і не пайшла да ворага на паклон: Адзінока маці

Па сыхах сваіх туючы,
Але сэрца не пружыць
Зітавання ў чужыню.

(«Маці», Васіль Вітка).

Вобраз шчырай патрыёткі асабліва ярка раскрыў Максім Танк у паэме «Янук Сяліба». Ад юнацкіх дзён, калі Раіна яшчэ а чужым поці зарабляла кавалак хлеба, а каханым Янкум на дзесяткі год быў закінуты панскім судом за клятвы Карруз-Барозы, яна зберагла ў сэрцы шчырае каханне да свайго сям'я Янкі. Яна пранесла гэта каханне праз усе выпрабаванні Айчыннай вайны аж да самай свайго героічнай смерці ў радах народных месціцаў. І гэтае каханне было такім трывалым таму, што вырасла яно на грунце супольнага лесу, інтарэсаў і барацьбы.

Калі муж быў цяжкі паранены, Раіна ідзе ў рыжкоўнае падарожжа, каб да-

стаць ляхарства. Яна трымае ў руці нямецкіх катаў. Вораг хоча дабіцца ад яе звестак пра партызанскі атрад, адкачыю захаваш ёй і яе дзіцяці жыццё. Але Раіна хуткай гатова памерці, чым выдаць ворагу тайну. Калыханка, якую сплывае яна сыну, ярка выражае пачуцці жанчыны:

Не плач, засні, сыночак родны мой,
Каб не прывабіў немцаў голас твой...
... Гуліце, вейце, снежныя вятры,
Ад раніня да вечэрыня зары,
Сціной высокай падмайся, бор,
Паблытай, ночка, сечежкі і сляды,
І пагасі праменьне асных зор,
Каб звыры-лемцы не прыйшлі сюды.

Пятрусь Броўка ў вершы «Надзя-Надзея» раскрывае трагічны лёс беларускай дзяўчыны, шчасце якой, яе каханне, яе характасно загубіў нямецкі звер.

Выдатны твор Куляшова «Ліст з палону», у якім аўтар малюе страшэнныя пакуты савецкай дзяўчыны-патрыёткі, паланёнай нямецкімі катамі, быў магучым агітацыйным сродкам на фронце. «Ліст з палону» чыталі байцы перад атакамі, і пакутны крык дзяўчыны быў крыкам душы савецкіх людзей, часова заняволеных нямецкімі людзьмі.

Ліст ад сэрца ўсяго, паланёнай складала дзяўчына,
Ты чытай і адкаж на яго
На шытку дзянкі да Барліна.

Гэтыя словы сталі для савецкіх воінаў святым загадам усяго народа. Воіны з існасцю выканалі просьбу паланёнай дзяўчыны. Яны не толькі дзянкі «адкаж да Барліна», але вызвалі яе і вярнулі на сваю радзіму.

У паэме «Ясны кут» Пятрусь Броўка намалюваў вобраз дзяўчыны, якую вызваліла Савецкая Армія з фашыскага палону. Родная зямля залечвае ёй раны, яна набірае сілы і аддапа пачынае абудоваць сваю калгасную гаспадарку.

Партызанка Люба (П. Броўка «Паланянка») была схоплена нямецкімі карнікамі. Яе загалі ў лагер смерці Асвенцім на вялікія пакуты і мукі:

За драматамі густымі
Злосны крык з баўнамі.
Развіталася Люба
З маладымі гадамі,
Развіталася Люба
З песняй шчырай, дзвячочай,
Назаўсёды пагаслі
Жартаўлівыя вочы.

Але героіня да канца верная свайму савецкаму народу. Вораг не здолеў зламаць

яе волі. Паміраючы патрыётку вызваліе Савецкая Армія. Дружны савецкі народ сваёй любоўю і шчырасцю замяніў ёй бацькоў. Вярнуўся і каханым перможцам з Барліна.

Аднак перанесеныя пакуты былі настолькі вялікія, што ці клопаты каханнага, суседзяў, ні лекі дактару не выратавалі Любу. Яна памірае. Вобразам паланіня Любы Пятрусь Броўка выяўляў справядлівыя патрабаванні дэмакратычных народаў усяго свету базлітасна пакараць гітлераўскіх забойцаў і катаў, вышарчываць рышткі фашызма.

Вас, што смерць сюды неслі,
Я ў спакоі не кіну.
Дзе вы, тыя, што сёння
Загубілі дзяўчыну.

Але, не глядзячы на тое, што напісаны рад выдатных твораў, прысвечаных савецкай жанчыне, тэма яшчэ далёка не вычарпана. Мы зусім не маем твораў на тэму жыцця і творчых подзвігаў нашых савецкіх беларускіх жанчын, якія звакіраваліся разам з прадпрыемствамі ў глыбокі тыд і там кавалі перамогу. Зусім адсутнічаюць творы аб актыўнай барацьбе савецкіх жанчын, вывезеных у нямецкую няволу. Агульнавядома, што ў лагерах нямецкія каты ўсім сродкамі імкнуліся адгародзіць савецкіх людзей ад зняволеных другіх краін таму, што савецкія людзі, выхаваныя партыяй Леніна—Сталіна, былі свядомымі і непаклінымымі барацьбамі з фашызмам. Савецкія людзі былі больш трымаалі ў барацьбе, мужна пераносілі катаванні і адзекі, бо яны верылі ў немінучасць парабіе фашызма, яны верылі ў пераможнасць краіны сацыялізма і свайго барацьбіта набліжалі дзень вызвалення. Яны не толькі ў лагерах валі прапаганду супроць фашызма, а пад кіраўніцтвам савецкіх людзей зняволеных выраваліся з лагераў, ішлі ў лес і на чужой зямлі арганізавалі партызанскія атрады. Шмат такіх савецкіх жанчын змагалася ў радах чэшскіх, югаслаўскіх і французскіх партызан. Гэтыя тэмы даюць багата магчымасці для паказу простага чалавека ва ўсёй яго велічы.

Слаба ў нашай беларускай паэзіі распрацавана і тэма паказу ролі жанчыны на вытворчасці—як у прамысловасці, так і ў сельскай гаспадарцы.

Вялікая і адказная роля савецкай жанчыны ў выкананні задач пасляваеннага мірнага будаўніцтва. Яны становяцца стыханяў-камі, героінямі працы на рыштках новай пасляваеннай сталінскай п'яцігодкі.

Іх подзвігі чакаюць аднастравання.

Б. РЖЭЎСКІ.

На задку: Пятро Глебка за работай над новым руска-беларускім слоўнікам. Фота Г. Бугаенкі.

Новы руска-беларускі слоўнік

Інстытут літаратуры, мовы і мастацтва Акадэміі Наук БССР заканчвае работу над укладаннем руска-беларускага слоўніка, які будзе мець 75—80 тысяч слоў.

Рэдактар слоўніка паэт Пятро Глебка паведаміў нашаму карэспандэнту наступнае:

— Слоўнік па сваёму характару будзе перакладным. Яго прызначэнне — быць дапаможкам пры перакладзе матэрыялаў з рускай мовы на беларускую; дапамагаць мала знаёмым з рускай мовай чытачу ў працы над навуковай, грамадска-палітычнай і мастацкай літаратурай; нарэшце, слоўнік павінен з'явіцца, у поўным сэнсе, арфаграфічным даведнікам пры напісанні таго або іншага слова. Пры перакладах будучы найбольш поўна распрацаваны ўсе значэнні кожнага слова. Па магчымасці будучы дадзены пераклады пашырэнні; дыялектычных рускіх зваротаў і выразаў.

Слоўнік укладаецца па гнездавай сістэме. Работа над ім падыходзіць да канца. Ён ужо цалкам складзены і перакладзены. Цяпер правяраецца дакладнасць перакладаў. Ужо цалкам адрэдагаваны прыблізна каля 55 тысяч слоў.

Рэдагаванне слоўніка будзе закончана да 1-га мая 1947 года.

Кіруе работай над слоўнікам Дзяржаўная рэдакцыйная камісія пад старшынствам народнага паэта БССР акадэміка Якуба Коласа.

Наві «ШАСНАЦА»

(Народныя вершы і пе

У кожнага народа, які жыве ў на краіне, ёсць свая гісторыя, сваё слов, свае песні, уасобленыя ў непаўторна-нацыянальнай форме. Нішто так глыбока, так вобразна і мудра, як песня, складзеная ў народзе, не раскрывае самых запаветных дум, самых усхваляваных пачуццяў тысяч простых людзей.

Калі жыхар паўночнай тундры спявае аб ледзяных глыбах, аб моцных людзях, што ідуць па зварынаму следу, калі каўказскі горца складае песню аб вечно зялёным краю і аб горных верхавінах, што ўдзімаюцца ў неба, або калі вандрункі сярэдне-азіяцкіх пустынь спявае аб сухіх і гарачых сечежках вярблужы, яны выяўляюць не толькі навакольную прыроду, але і працу, якая пераўтварае яе. Стагоддзямі жылі народы асобна адзін ад аднаго, і песні, усё новае і новае, пераходзілі ад пакалення да пакалення. І толькі нешматлікія з іх перадаваліся ад народа да народа, таму што справядліва сказана, што песня, як птушка, не ведае меж.

Як вы надыйшлі дні, калі адзінымі сталі імкненні народаў нашай Радзімы і да старых песень дадаліся новыя, у якіх да ўсіх аднолькава гучалі свяціцныя пачуцці любові, братэрства і веры ў сілу і магучасць вялікай савецкай краіны. І тады сшыліся праслаўленыя народныя песняры, і на Украіне загучала грузінская «Суліко», і казаху зрабілася блізкай беларуская «Выспявалі ягата», і ў горных аўлах Каўказа можна было пачуць рускую «Уздоўж на Піцэрскай».

У новых песнях народы спявалі аб сваёй магучай савецкай Радзіме, аб яе слаўных справах, аб вялікім сваім правадыру—Азербайджанскі ашуг Асад склаў «Песню аб Сталінскай Канстытуцыі». Ён спявае: «Над краінай як сонца ўстае—Канстытуцыя». Ён славіць свой народ: «Добрыя ў нас людзі—і ў палях і ў лесах...». Мудры закон веча з'яе ім, высокая яны ўзнялі яго, «вечам штындар перад боем». І ад імя мільёнаў людзей стары ашуг гаворыць: Хай жыве наш любімы і сонечны

Сталін!
Хай квітнее і зяе шчаслівейшы сталінскі век!

Гэтая слава правадыру, гэтая горадасць народнага гучыць у нашай краіне на ўсім мовах.

Ленінградская філармонія паказала нядаўна цікавую канцэртную праграму, якая называецца «Шаснаццаць рэспублік». Праграма, што складаецца з двух адзінадуш, уключае ў сябе песні і вершы народаў Савецкай краіны. Канцэрт адрэдагавана выдатнай «Кантатай аб Сталіне» кампазітара Аляксандрава. У выкананні

Актыўны грамадскі дзеяч

У адзін з гарачых летніх дзён 1945 года Л. П. Александровская ў складзе дэлегацыі савецкіх жанчын выляцела на самалёце ў Парыж.

Дэлегацыя СССР прыняла актыўны ўдзел у рабоце Кангрэса французскіх жанчын. На першым яго паседжанні выступіла Л. П. Александровская. Яе суцэлыя праявілі апладысментамі і воклічамі: «Няхай жыве дружба савецкіх і французскіх жанчын!». Затым Л. П. Александровская на французскай мове вітала канчын Францыі. Яна перадала ў падарунак Саюза французскіх жанчын дзве фотавыстаўкі: «Жанчыны і дзеці ў СССР» і «Масква».

Праз некалькі дзён Александровская ў другі раз з'явілася на трыбуне кангрэса. — Дарагія сябры! — сказала яна.— Я не пратар, я — артыстка. Таму, замест прамоў, я праспяваю вам некалькі савецкіх песень.

З незвычайным уздымам Ларыса Пампеёна выканала песню І. Любана «Наш тост» і беларускую народную песню «Што за месяц».

— Слаўная барацьба жанчын Францыі супроць фашысцкіх акупантаў, — расказвала нам артыстка, — зрабіла на мяне вялікае ўражанне. Сярод іх былі такія героічныя дачкі Францыі, як Роз Блянк, Даніэль Казанова, Берта Альбрэхт, якія героічна загінулі ў барацьбе супроць нямецкіх захопнікаў.

Пасля кангрэса Л. П. Александровская прымае актыўны ўдзел у міжнародным дэмакратычным руху. Яна ўваходзіць у склад ініцыятыўнага камітэта па скліканні Міжнароднага кангрэса жанчын, які адбыўся ў лістападзе—снежні 1945 года. На ім было вырашана — стварыць міжнародную дэмакратычную федэрацыю жанчын, выбраны

быў Совет і Выканаўчы камітэт Федэрацыі, куды ўвайшла і Л. П. Александровская.

— У чэрні 1946 года, — расказвае яна, — мы, члены Выканкома ад савецкіх жанчын, прыбылі ў Парыж на першае паседжанне Федэрацыі. Абмяркоўваліся пытанні дзейнасці сакратарыята. Даларэ Ібаруры паведаміла аб цяжкім становішчы жанчын у Францыі і Іспаніі. Выканком рашыў правесці вялікую кампанію ў абарону іспанскіх жанчын і прыняў рад аднаведніц рашэнняў. Пасля паседжання Выканкома Л. П. Александровская актыўна дапамагала выпрацоўцы шматлікіх дакументаў сакратарыята.

Сёння, у дзень 8 сакавіка, з асаблівай радасцю хочацца адзначыць вялікую грамадскую дзейнасць Ларысы Пампеёны, накіраваную на аб'яднанне жаночага дэмакратычнага руху.

Б. НИКАЛАЕВ.

Народны артыст БССР Я. Міровіч (у цэнтры) праводзіць заняткі па актёрскаму майстэрству з студэнтамі Беларускага Дзяржаўнага тэатральнага інстытута. Фота Г. Бугаенкі.

СІЛА ІНЕРЦЫІ

Праблема маладых актёрскіх кадраў, закліканых стаць у строй прадоўжання справы старэйшага пакалення актёраў, з кожным днём набывае ўсё большую вострыню. Бязлітасна час бярэ сваё. Адначасова з вышываннем майстэрства актёра з'яўляюцца трыюмфы «аднакі ўзросту», якія выцягваюць артыстку ад ролі маладых мучаніц да ролі жанчын сяроднага ўзросту, затым да ролі жанчын паджылых і г. д.

Непазбежна прыходзіць той сумны час, калі ніякім майстэрствам нельга замяніць маладосць, свежасць і імклівасць маладосці. І толькі той, хто дога тэмперамента. І толькі той, хто думае аб заўтрашнім дні, аб прадаўжэнні творчага роду, — не турбуецца аб тым, каб ля ног патрыярха-дуба ўзнімаўся малады парасткі.

Штучнае і свядомае ігнараванне маладых талентаў не характасна для старэйшага пакалення савецкіх актёраў. Але дастаткова бестурботнасці, лёгкадумства адносна да выяўлення і выхавання новага талента ёсць яшчэ ў нашых творчых зменах.

спроба арганізаваць студыю, якая, не глядзячы на даволі саматужную пастаноўку вучэбнай работы, дае некалькі маладым актёраў—В. Семянюк, С. Бульчыка, Г. Макарава (апошняга з поспехам сыграла Агату ў «Паўлішчы»). Прыбраўшыцу ў «Хто смеяцца апошні», а таксама паспяхова працуе над ролю Карміліцы ў «Раміо і Джульетэ». Дзякуючы бестурботнасці кіраўніцтва тэатра студыя спыніла ў 1938 годзе сваё існаванне і аднавіла сваю дзейнасць толькі ў 1945 годзе.

Тэатр забыўся, што моладзь, якая прыйшла ў тэатр у 1932—33 годзе—П. Пекур, І. Шаціла і іншыя—вырасла і ўвайшла ў цяпер у групу вядучых актёраў тэатра, што малады С. Хачкевіч, трамвеец А. Барановіч займалі ўсё больш пэўнае становішча ў творчым калектыве, што малады студэнт Дзяржаўнага Інстытута Тэатральнага Мастацтва Б. Кудраўчыц ужо мае за плячыма галерэю сур'ёзных вобразаў... Яшчэ зусім нядаўна моладзь з поспехам становіцца ў рады побач з асноўнай групай стваральнікаў тэатра. У іх творы мы маем вартую змену.

Няўжо Я. Міровіч не з моладзі выхаваў У. Крыжовіка, Г. Глебава, У. Уладзіміркіна, І. Ждановіча, І. Ржыцкую, Б. Платонава, В. Галіну, В. Пола і г. д.?

Для тэатра, які створаны групай зольнай моладзі, які выхаваны на аснове актёраў, павінна быць характасна штодзённая імкненне знаходзіць, выхоўваць і выяўляць таленавітую моладзь.

Сумна жыць і працаваць у тэатры, дзе

не гучыць малады смех, маладыя палыміныя спрэчкі, дзе час-ад-часу не чуеш са сцэны усхваляваны голас маладога дэбютанта.

Мы што-нішто робім для нараджэння змены: у студыі цяпер займаюцца 18 юнакоў і дзяўчат. У мінулым годзе тэатр паказаў «Запрацаваны хлеб» А. Астроўскага, у якім М. Мірончык выявіла свае зольнасці ў ролі Наталі. Цяпер маладая актрыса дублюе І. Ждановіч у ролі Шабуняй з п'есы «За тых, хто ў моры» Б. Лаўрэнёва. У гэтым спектаклі сын народнага артыста рэспублікі У. Уладзіміркіна — В. Уладзіміркі дэбютаваў у ролі Капрова (потым ён сыграў Лабіскага—«За тых, хто ў моры»). Творна маладыя А. Барановіч, С. Хачкевіч, М. Тройцкая ў гэтым спектаклі стварылі даволі складаныя вобразы, чым свядзілі іх сваё права на атрыманне аднадушных ролі.

У блыжэйшы час Б. Уладзіміркі выступілі ў ролі Эрыка («Які прышоў» Прыста); маладая артыстка Т. Аляксеева — у ролі Ілебы («Дурная для іншых, разумная для сябе» Лопе-дэ-Вега). В. Кастрова сыграла Валю ў «Хлапцы з нашага гораду». Але гэта ўсё — эпізоды, а не шырокае вылучэнне новай плянды актёраў.

Не заўсёды забяспечваецца дастаткова падрыхтоўка маладых актёраў да дэбюта. Нісьмела прызначаюцца яны на адказныя ролі. Работа студыі яшчэ не зрабілася прадметам сур'ёзных клопатаў з боку майстэрства тэатра, іх ніколі не ўбачым на занятках студыі.

А якія адносіны маладых актёраў да свайго вучобы, работы і тэатра? Ці дастаткова сур'ёзна рыхтуюцца яны да выканання

адказнай ролі савецкага актёра ў вядучым тэатры рэспублікі? Пачаў з сур'ёзным, энтузіястычным адносінамі да свайго работы, да ідэянага і прафесійнага развіцця таго актёраў, як М. Мірончык, Т. Аляксеева, Б. Дакляеўка, або даволі сур'ёзным, прафесійным адносінамі Б. Уладзіміркіна, Л. Мадзеева, А. Ліхач і іншых (я не маю на ўвазе ступені адароннасці іх, а гавару толькі аб адносінах да працы). — Я вымушаны, на жал, канстатаваць і наўвясць у рала маладых актёраў павярхоўнасць, лёгкадушнасць адносна да свайго духоўнага і інтэлектуальнага узбагачэння і, нават, да прафесійнага боку справы (палымінасць у рабоце, дысцыплінаванасць і ішч). Калі-ні-калі маюць месца надобрыя ў этычных адносінах учыці.

Малады актёр савецкай фарманцы не павінен чакаць прызначэння на ролю, не павінен цярпець творчай бяздзейнасці. Выбраўшы ролю з п'есы бегучага рэпертуара, ён павінен зрабіць яе ў меру сіл і востыні і прапавядаць сваю работу рэжысёру. Ужо сама ініцыятыва такога маладога артыста будзе ацэнена краўніцтвам незалежна ад вышук работы. Я магу прыпомніць такі выпадак: А. Ліхач зрабіў самастойна ролю Тэадора ў «Сабак на сене». На жал, выбар ролі быў няўдаля, таму, што сцэнічны дэбют Ліхача не адпавядалі гэтай ролі. Аднак, прыцягнута Ліхач зрабіў правільна. Яго прыклад варты пераймання.

А вось В. Кастрова, у руках якой больш ролю быў ролю Жэні ў «Запрацаваным хлебе», не выкарыстала час і дастатковую колькасць рэпетыцый, і да вырашальнай рэпетыцыі—прагляду—прыйшла з няве-

даннем ролі, з неахайнай творчай распрацоўкай яе. І гэта не адзіны выпадак у яе практыцы.

Сярод маладых актёраў маюць месца шкодныя тэорыі, што «важны талент, а не культура і работа над сабой», нічым неабгрунтаваныя зазібства, імкненне да «лёгкага» жыцця... Прыходзіцца часам канстатаваць адзіночаче «прымірненне» часткі маладых актёраў з сваймі неацэненымі ў рэпертуары, у той час, калі яны павінны працаваць атрымання ролі, павышэння свайго артыстычнага ўзроўню, імкнення дасягнуць работай сваё права на сцэну. А хто павінен і можа быць пачынальнікам новага, свежага, дэбэрага ў тэатры, як не моладзь?

Партыйная і комсамоўская арганізацыя тэатра не зварнулі належнай увагі на творчы лёс моладзі. Кіраўніцтва тэатра і Краўніцтва па справах мастацтва думалі аб праблеме моладзі ад выпадку да выпадку.

Неабходна шукаць таленавітую моладзь па ўсёй рэспубліцы (як МХАТ беспарэмна шукае па ўсёй СССР); стварыць умовы для яе жыцця і вучобы ў Мінску; вялікую ўвагу аддаць Тэатральнаму інстытуту; студыям пры тэатрах, правяраючы іх работу; у тэатрах — смела вылучаць моладзь на ролі ў асноўных складах, ставіць маладзёжныя спектаклі.

З справядным большасцім захалленнем і ўпартасцю трэба вырошчваць маладое пакаленне актёраў—будучыню тэатра.

У сваю чаргу моладзь павінна свайго работы, паводзінамі, палітычнай і прафесійна-нальвай вучобай натхніць нас — недагогаў, выхавальнікаў, рэжысёраў.

Л. ЛІТВИНУ.

Прэм'ера п'есы «Рускае пытанне»

Магілёўскі абласны драматычны тэатр паказаў прэм'еру п'есы лаўрэата Сталінскай прэміі К. Сіманова «Рускае пытанне». Спектакль прайшоў у поспехам.

(БЕЛТА).

Зборнік беларускіх народных казак

Масква. Дзяржаўнае выдавецтва дзяляч літаратуры пахрытоўвае да выдання вялікі зборнік беларускіх народных казак пад рэдакцыяй Якуба Коласа.

Кніга будзе багата аформлена і ілюстравана.

Выдавецтва працуе таксама над зборнікам выбранных твораў Якуба Коласа для дзяцей.

(БЕЛТА).

дэйним узроўні

Дзяржаўным Яўрэйскім тэатры БССР)

Аднак, тэма інтэрнацыянальнай салідарнасьці тут раскрыта даволі мякка, і, галоўна, аўтар не ўзяў свайго героя вышэйшага пратэста супраць самаўладства, сутнасці, ігнаруючы шлях рэвалюцыйнай барацьбы, як адзіна правільны шлях да знішчэння царызма, да дэкадэнцый сацыяльнай і нацыянальнай няроўнасці.

У п'есе няма правільнага адлюстравання класовай барацьбы, сапраўдных рухаючых сіл грамадства.

Затое Галкін больш дасканала распрацаваў другародную тэму—тэму няшчаснага каханьня і прымусовага шлюбу. Ён стварыў малюнкi дарэволюцыйнага мастацтвага побыту, вясельнага звычайу, выяўляючы ў гэтым падкрэсленае замяшчэнне свайго мінуўшчынай.

Тэатр зрабіў асноўны акцэнт на другароднай тэме п'есы—на асабістай трагедыі таленавітага адзіночкі—маладога скрыпача Бейраха (артыст М. Моін). Рэжысёр спектакля надзвычай мала зрабіў для стварэння палітычна-эмацыйнага, гістарычна-дакладнага спектакля.

Нават больш-менш выразна наменаны аўтарам канфлікт паміж багатымі і беднымі жыхарамі мястэчка належным чынам не падкрэслены ў спектаклі. Рэжысёр не вывёў гэты канфлікт на першы план.

Зразумела, што меладраматычны стыль спектакля, акцэнт на асабістай тэме, інтымных пачуццях, сентыментальнасць знайшлі сваё выцвяленне ў вобразе, які створаны артыстам тэатра.

На першым плане ў спектаклі—малады музыкант Бейрах. Перадаючы «шлеша-раўскі пафас», дэкламацыйнасць і мітуслівыя мізансцены, М. Моін выяўляе трагедыю таленавітага адзіночкі і яго няшчаснае каханне. Непакое сэрца Бейраха-Моіна не перарастае ў бунт асобы супраць варажых аспроўдзя.

У гэтым сэнсе Бейрах—баскірылі. Ён паабяўлены ўзлёту дзейнай думкі і палымнай нявысці. Пратэст Бейраха з'яўляецца стыхійнай рэакцыяй на душэўны боль і не падобны да пратэсту рэвалюцыянера.

Сапраўднага драматызма Моін дасягае ў апошні смеротны шлях. Горкі інтанцыя пругачелі ў сестры музыканта Эстэр (артыстка Э. Дрэвіна). Кранальнае каханне дзвюх чынаў Ханеле (артыстка М. Чайгорская) да рэвалюцыянера Андрэя.

М. Чайгорская непасрэдна і шчыра перадала ўраўняны стан маладога сэрца, шчасце якога перашкодзілі рэлігійныя забавоны.

Самай сур'езнай, прынцыповай нбудай ў спектаклі з'яўляецца вобраз Андрэя (артыст М. Каган). Артыст так і не ўдалося зрабіць больш жывым і дзейным самым мяккім і невыразным вобраз Андрэя.

У спектаклі «Музыкант» ёсць асобныя акторы і рэжысёрскія ўдачы, аднак, сканцэнтраваны ўсю ўвагу на другароднай тэме п'есы, тэатр не перадае ўвядзеныя хібы драматычнага твору. У такім выглядзе спектакль не мае пазнавальнага і выяваўчага значэння для савецкага гледача. Спектакль патрабуе прынцыповых паправак у тэксце і сцэнічным увасабленні п'есы.

Выразныя рысы ўладарнай жанчыны—местачковай Кабанікі—ёсць у вобразе, створаным маладой артысткай Булшчынскай, якая правільна знайшла зерне вобраза. Паўны схематызм і прасталінейнасць, якія ёсць у Роді—зюноў-жа вынік аднабоковай абмалеўкі вобраза ў п'есе і тэндэнцыі рэжысуры да «лобавага» прыёма ў стварэнні сцэнічнага характару.

М. Сокал-Гройнм пакідае супярэчлівае ўражанне. Фігура народнага жартуўніка «бадхэна» на вяселлі ў яўрэйскім мястэчку мае даўнюю традыцыю і надзвычай папулярна ў народзе.

У вобразе, які стварыў артыст, багата сакавітага гумару. Сокал спявае і чытае свае дасціпныя прамовы з кранальнай сардэчнасцю. У гэтых прамовах і сьпевах артыст раскрывае душу народа, яго гора і радасці.

Непрыемнае ўражанне пакідае тое, што Гройнм паказвае багатым, што не выклікае сюэтнай неабходнасцю. Адсюль нейкая чалавечая прыманасць у фігуры народнага жартуўніка, якая відавочна ў асобных сцэнах. У гэтым сэнсе мастацкі густ здарыў рэжысёру, а звычайна добры густ артыста аказаўся тут не на належным узроўні. Зусім не да рэчы залішне падкрэсленае артыстам замяшчэнне мінулым побытам мястэчка.

У спектаклі ёсць цікавыя акторскія работы, якія, на жаль, не памянаюць яго прынцыповыя хібы. Мы зварочваем асабліва ўвагу на ігру артысткі Е. Пікельчык—у ролі матці музыканта. У гэтым вобразе выяўлены глыбокія пакуты змушанага матчынага сэрца, пышчотная цеплыня і мунжасць маці, якая праводзіць сына ў апошні смеротны шлях. Горкі інтанцыя пругачелі ў сестры музыканта Эстэр (артыстка Э. Дрэвіна). Кранальнае каханне дзвюх чынаў Ханеле (артыстка М. Чайгорская) да рэвалюцыянера Андрэя.

М. Чайгорская непасрэдна і шчыра перадала ўраўняны стан маладога сэрца, шчасце якога перашкодзілі рэлігійныя забавоны.

Самай сур'езнай, прынцыповай нбудай ў спектаклі з'яўляецца вобраз Андрэя (артыст М. Каган). Артыст так і не ўдалося зрабіць больш жывым і дзейным самым мяккім і невыразным вобраз Андрэя.

У спектаклі «Музыкант» ёсць асобныя акторы і рэжысёрскія ўдачы, аднак, сканцэнтраваны ўсю ўвагу на другароднай тэме п'есы, тэатр не перадае ўвядзеныя хібы драматычнага твору. У такім выглядзе спектакль не мае пазнавальнага і выяваўчага значэння для савецкага гледача. Спектакль патрабуе прынцыповых паправак у тэксце і сцэнічным увасабленні п'есы.

Выразаўчае ўражанне пакідае тое, што Гройнм паказвае багатым, што не выклікае сюэтнай неабходнасцю. Адсюль нейкая чалавечая прыманасць у фігуры народнага жартуўніка, якая відавочна ў асобных сцэнах. У гэтым сэнсе мастацкі густ здарыў рэжысёру, а звычайна добры густ артыста аказаўся тут не на належным узроўні. Зусім не да рэчы залішне падкрэсленае артыстам замяшчэнне мінулым побытам мястэчка.

У вобразе, які стварыў артыст, багата сакавітага гумару. Сокал спявае і чытае свае дасціпныя прамовы з кранальнай сардэчнасцю. У гэтых прамовах і сьпевах артыст раскрывае душу народа, яго гора і радасці.

Непрыемнае ўражанне пакідае тое, што Гройнм паказвае багатым, што не выклікае сюэтнай неабходнасцю. Адсюль нейкая чалавечая прыманасць у фігуры народнага жартуўніка, якая відавочна ў асобных сцэнах. У гэтым сэнсе мастацкі густ здарыў рэжысёру, а звычайна добры густ артыста аказаўся тут не на належным узроўні. Зусім не да рэчы залішне падкрэсленае артыстам замяшчэнне мінулым побытам мястэчка.

У вобразе, які стварыў артыст, багата сакавітага гумару. Сокал спявае і чытае свае дасціпныя прамовы з кранальнай сардэчнасцю. У гэтых прамовах і сьпевах артыст раскрывае душу народа, яго гора і радасці.

Непрыемнае ўражанне пакідае тое, што Гройнм паказвае багатым, што не выклікае сюэтнай неабходнасцю. Адсюль нейкая чалавечая прыманасць у фігуры народнага жартуўніка, якая відавочна ў асобных сцэнах. У гэтым сэнсе мастацкі густ здарыў рэжысёру, а звычайна добры густ артыста аказаўся тут не на належным узроўні. Зусім не да рэчы залішне падкрэсленае артыстам замяшчэнне мінулым побытам мястэчка.

У вобразе, які стварыў артыст, багата сакавітага гумару. Сокал спявае і чытае свае дасціпныя прамовы з кранальнай сардэчнасцю. У гэтых прамовах і сьпевах артыст раскрывае душу народа, яго гора і радасці.

Усесаюзная нарада маладых пісьменнікаў

З сакавіка ў Маскве адкрылася Усесаюзная нарада маладых пісьменнікаў саюзных рэспублік, якая склікана ЦК ВЛКСМ і Саюзам савецкіх пісьменнікаў СССР.

Нараду адкрыў сакратар ЦК ВЛКСМ тав. Н. А. Міхайлаў. Ён заклікаў маладых пісьменнікаў, каб яны паказвалі ў новых творах веліч працы савецкіх людзей, нашай моладзі, каб яны распалвалі словам нашай праўды полымя савецкага патрыятызма, славілі савецкага чалавека, савецкі лад, бо гэта ёсць самы перадавы, самы дэмакратычны лад.

З дакладам «За высокую ідэінасць савецкай літаратуры і мастацтва» выступіў Генеральны сакратар Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР тав. А. Фадзееў. Ён падрабязна спыняецца на асноўных недаках працы маладых пісьменнікаў і на задачах, якія ставяць перад імі.

Затым былі заслуханы судаклады тав. В. Першова «Аб шляхах развіцця савецкай паэзіі» і наменіка Генеральнага сакратара Саюза савецкіх пісьменнікаў тав. К. Сіманова «Аб савецкай драматургіі».

У рабоце нарады прынялі ўдзел наменік начальніка Кіраўніцтва прапаганды і агітацыі ЦК ВКП(б) тав. А. М. Яголін, сакратар ЦК ВЛКСМ т. т. В. Іванов, А. Шэлеппін, пісьменнікі Н. Ціханав, А. Твардоўскі, К. Федзін, А. Суркоў, Л. Леонаў, Л. Собалеў, В. Вішнеўскі, Л. Субоцкі, С. Маршак, П. Антакоўскі, С. Міхайлаў, В. Ярмаў і другія.

Новыя работы мастакоў

Гродзенскі мастак І. Прушоў напісаў акарэлю 23 пейзажы. Сярод іх—«Нёман у Мелавых горах», «Гродня ноччу», «Зялёны», «Сяло» і іншыя. Цяпер мастак працуе над карцінай «Паследаванне ворага».

Новыя карціны Ул. Панава і А. Арынтава прысвечаны тэмам Айчынай вайны і партызанскага руху на Беларусі. Рад пейзажы напісаў В. Марозаў.

У красавіку група мастакоў Гродзі выяжджа на новабудовлі і ў галасы Валкавыскага і Скідзельскага раёнаў для напісання новых твораў.

К. ВІНІК.

Мастакі Гомяля рыхтуюць да Рэспубліканскай і Усесаюзнай мастацкіх выставак новыя работы.

А. Шаўчэнка пша рад відаў, эскізаў і наюрмортаў. Б. Звейгародскі працуе над сэр'ёзным пейзажам, В. Казачэнка — над шодамі і партрэтамі. Над пейзажамі, наюрмортамі, відамі на тэмы в калатаснага жыцця працуе мастак В. Вуколаў.

І. ЛОСЬ.

Раённыя агляды мастацкай самадзейнасці

У многіх раёнах Брэскай вобласці прайшлі агляды мастацкай самадзейнасці. Лепшыя самадзейныя калектывы, што прымаі ўдзел у аглядах, адбіраюцца для ўдзелу ў абласной алмпіядзе народнай творчасці, якая будзе праведзена ў Брэсце ў красавіку месяцы.

Так, напрыклад, калі яны праходзілі каля Усвяг, дык замест таго, каб арыштаваным падаць міластыню, ятоўп хлапцуюкі кінуўся да арыштаваных і пачаў прасіць хлеба... Голад не ведае сораму».

У такім тыповым і гістарычна праўдзвым малюнку паказаў Шаўчэнка, як сведка, Беларусь 30-х гадоў XIX стагоддзя, назваўшы яе краінаю «спражэнаў і плучу». Яму, чалавеку, які вёдаў ямаля гора ў жыцці, лёгка было зразумець душу гэтых маленькіх беларускіх хлапцуюкі з тоўстымі каленымі ад раматызма і іх галодных бацькоў.

І яшчэ адну дэталю трэба адзначыць у гэтым вандраванні Тараса праз Беларусь.

У той мисэвавасці, дзе праходзіў ён з абозам, была магіла казака Платава, усаўлеўная ў лягндах беларускага народа. Мягчыма, што Тарас чуў гэтыя лягнды. Яны папшыралі той аэрол слым, у якім здаваўся Тарасу намалеўаным ім герой Айчынай вайны. Платаў — казацкі генерал, вядомы радам боек, які ён даў французам. У Беларусі, акрамя песень пра «Платава-казака», захавалася таксама лягнда пра «Магілу партызана Платава», што была, паводле падання, у вёсцы Дашаўка, Вейнянскага сельсавета, Магілёўскага раёна, дзе ён, як сведчыць паданне, быў замучаны французамі («Палтаўская бойка», Кіеў, 1940, стар. 175—176).

Мы не маем, на жаль, вестак пра сустрэчу Тараса з беларускім насельніцтвам, пра размовы і ўражанні ад тагачаснага Мінска, але можна напэўна адгадаць яго настроі ў час падарожжа з вышэйпрыведзенага водгуку пра Беларусь.

Акрамя першага падарожжа праз Беларусь унесу 1829 года, Тарас Шаўчэнка вандруе па Беларусі разам з Яўгенам Грабнікам у красавіку 1843 года, ідучы з Пецярбурга на Украіну ў час навучання ў Акадэміі Мастацтва. Затым ён у трыці раз праезджаў праз Беларусь у красавіку 1847 года пад вартаю, як арыштаваны.

Гэтыя два астатнія падарожжы адбываліся на тракту, які пралагаў значна ўсходней Мінска (Кіеў — Чарнігаў — Гомель — Чацьверк — Прапойск — Магілёў — Орша — Віцебск). Аднак, гэта яшчэ больш папшырла яго весткі пра Беларусь.

Каб яшчэ раз сцвердзіць сімпатыі Тараса Шаўчэнка да беларускага народа, да яго інтэлігенцыі, скажам, што пасля звароту з выскілі ён у Пецярбургу шчыра дружыў са скульптарам-беларусам Міхайлам Мікешынам, ставіўся да яго па-таварыску, шчыра любіў яго. Тарас бываў у яго майстэрні, рашуча выступаў супраць ідэі вялікадзяржаўнасці ў скульптурных работах Мікешына, пры гэтым не бачыўся выказваў свае сімпатыі і антыпатыі да мінулых дзеячоў гісторыі Расіі. Гэта ўсё плённа ўплывала на Мікешына, які не застаўся няўдзячным і ўжо на старасці год у 1838 годзе паставіў у Кіеве помнік аднаму з гераюў творчасці Шаўчэнка, слаўнаму дзеячу украінскай гісторыі — Багдану Хмяльніцкаму, а на п'едэстале манумента хацеў выявіць вобраз Шаўчэнка, але гэта яму ніколі забаронена.

Беларусь у наступных пакаленнях успрыняла Шаўчэнка, які свайго роднага, палюбіла «Кабзара», чытала, спявала яго. Пад уплывам «Кабзара» пачаў пісаць Янка Купала, які ён сам сцвярджаў у лістах на Украіну. Янка Купала разам са слаўным вайм сябрам Якубам Коласам і маладымі лэтакі пераклаў на беларускую мову вершы вялікага украінскага Кабзара.

З жывой рэчаінасці, успрынятай чулымі сэрцам, нарадзіўся яго класічны верас, якім ён саркастычна дэкараў царскую Расію: «Ад малдавіна да фіна на ўсіх мовах усе маўчаць, бо добра жывуць».

Дмітр КАСАРЫК.

Лаурат Сталінскай прэміі мастак П. Сокалаў-Скала да Усесаюзнай выставы савецкіх мастакоў закончыў карціну «Вываленне Калугі». На здымку: П. Сокалаў-Скала каля сваёй карціны. Фота Е. Халдзее (Фотэхроніка ТАСС)

КІНО

„ГЛІНКА“

Жыццё Глінкі. Ніводнаму з драматычных жанраў не пад сілу да канца вычарпаць змест гэтых двух слоў. Аўтар і пастаючыца фільма «Глінка» — рэжысёр Л. Арыштам таксама не ставіў перад сабой задачу паказаць усё жыццё геналянага рускага кампазітара. Гэта немагчыма не толькі з прычыны абмежаванасці метража нават самага вялікага фільма, а і таму, што многія, маглі ўсё-ж гэты вобраз яшчэ больш наблізіць да яго рэальнага прата тыпу.

Ніякая самая дасканалая ігра актора не здольна перадаць многія душэўна-псіхалагічныя працэсы мышлення і творчасці мастака.

Тое самае можна сказаць і ў дачыненні да Глінкі. Рэальны Глінка, якога мы ведаем і ўяўляем па яго бессмяротных творах, значна глыбей па сваёму інтэлекту і пачуццях, чым яго вобраз на экране. І тут неглыба дэкараў рэжысёра, ні актора, хоць і той і другі, між іншым, маглі ўсё-ж гэты вобраз яшчэ больш наблізіць да яго рэальнага прата тыпу.

Але і тое, што зрабілі яны, дастаткова для таго, каб у кожнага гледача застаўся ва ўяўленні вобраз заснавальніка новай рускай музычнай школы. А гэта самае галоўнае і самае каштоўнае ў фільме.

Удача фільма мае сваю законамернасць. Аўтар-пастаючыца знайшоў галоўнае ў творчасці вялікага кампазітара. Гэта, перш за ўсё,—народнасць музыкі Глінкі. Творчасць кампазітара бярэ свой пачатак з жыццёвых крыніц народнай песні. Бадай у кожным эпізодзе фільма паказана гэта глыбока асэнсаванае творчае ўвасабленне народнасці ў музыцы.

Яшчэ юнаком Глінка пачаў збіраць матывы прыгожых песень, што спявалі дварныя дзівачы. Гэтыя песні ўражлі будучага кампазітара сваёй мілагучнасцю і сардэчнай цеплыняй. Народная песня абудзіла ў Глінкі першыя вобразы яго будучых твораў, абудзіла любоў да роднага народа. На ўсё жыццё застаўся ў яго сэрцы хвалюючы вобраз падзеі 1812 года, калі юны Глінка ўбачыў смаленскіх партызан. Іх вобразы прайшлі з кампазітарам усё жыццё, і праз шмат год мы ўбачылі іх на сцэне тэатра ў геналянага оперы «Іван Сусанін», якую сам Глінка назваў «Айчынай героіка-трагічнай операй».

Уласна кажучы, бадай увесь фільм прысвечаны раскрыццю вытокаў і стварэнню гэтай бессмяротнай рускай оперы.

Стварачы яе, Глінка ўступіў у глыбокі грамадскі канфлікт з тагачаснымі густамі, традыцыямі і канонам рускага мастацтва, бо ўсё гэтыя традыцыі і каноны былі паломаны геналяным наватарствам кампазітара.

Тагачасная оперная сцэна яшчэ не ведала героя з народа і не ўмела яго паказваць. Густы прыдворны эліт, выхаваны на італьянскай музыцы, былі абражаны «фурманскай музыкай» «Івана Сусаніна». І само сэрца оперы—яе сюжэт, пастаўленыя прыдворная лібертэнасць, у асобе ямяецкага барона Розена, спрабавалі ператварыць у высяўленне вернападдансці манарху. Глінка, бадай, адзіны вымушаны быў змагацца з навалой рушні ў тагачаснай рускай музыцы. І ў гэтым змаганні вырастае вобраз геналянага наватара, барацьбіта, рыцара

рускай класічнай музыкі, патрыста рускай, якім мы ведаем сёння Міхайла Глінку.

У раскрыцці гэтага творчага і грамадскага канфлікта самая асноўная заслуга фільма і яго пастаючыца. Ва ўсю веліч свайго геналянага адоранасці перад намі паўстае светлы вобраз аўтара «Івана Сусаніна», перамог і рушню, і непрыязнасць арыстакратычных колаў імператарскага двара, і заваліў рускуе нацыянальную музычную палісію нізкапалаткова перад Захадзеў узяў яе на вышыню сусветнай культуры.

Праўда, само жыццё Глінкі не дала даставы для даволі прасталінейнага выяўлення росту творчай нацыянальнай самасці кампазітара, гэтую прасталінейнасцю часамі можна заўважыць у асобных сценах фільма.

Трэба сказаць, што пастаючыца не зусім поўна вытлумачае і народнасць у творчасці Глінкі. Народнасць фільма ў карціне падаецца ў арыстакратычнай сувязі з рускім жыццём і дурным фальклорам, між тым, як у сапраўднасці была значна багачэйшая. Глінку глыбока захаляла нацыянальная культура і другая народная Расіі, ды і не толькі Расіі. Вядома, як шырока скарыстаў Глінка ў сваіх творах матывы ўсходніх народаў. У яго сваіх творах ён скарыстаў шматлікіх казакіа, татарскія, арабскія нацыянальныя напевы.

Але ўсе яны ў творчасці Глінкі толькі дапаўнялі народнасць, магучы асновай якой было імяна жыццё рускага народа. І ў фільме гэтая народнасць паказана пераканаўча.

Што датычыцца акторскай трактоўкі Глінкі, то выкананне гэтай ролі Барысам Чырковым выклікае некаторыя паважаныя Чырковым у вобразе, які стварыў Чыркоў у кіно да гэтага часу, часамі сталі значна ніжэй паводле інтэлекта вобраза Глінкі. Гэта не маглі не паказваць некаторы адбтак на творчых манерах актора. Стварачы вобраз Глінкі, Чыркоў не канчаткова адмовіўся ад творчых прымаяў, мала прыгодных для раскрыцця гэтага вобраза.

Вось чаму Чыркоў больш «грае», чым адчувае «смаленскае барды» Глінкі. І гэта адчуванне зусім, напрыхлад, густыца ў сцэне выпадковага знаёмства са сваёй будучай жонкай Марыяй Пачунай.

Самае-ж галоўнае, чаго нехапае Чыркову—гэта ўмення перадаць у поўнай ментэлітэтуальна-духоўнай багаці вобраза Глінкі.

Тое-ж самае можна сказаць і ў дачыненні да вобраза Пушкіна ў выкананні артыста Алеянікава. Тут «ампула» актора яшчэ больш дзе сабе адчуванне, і скрозь пушкінскі гравельны ўжо наўяна прагледзе твар заўважка хлапца-зайкі ў фільма «Тры тэарысты» і першай сэрні «Вялікага жыцця».

Спрэчным сам па сабе быў выбар ролі Пушкіна актора Алеянікава, Удзельваючы вельмі ўжо вострую індывідуальнасць актора, якая не маглі не стварыць яму шырока-папулярнае «ампула».

Гэты творчы недахоп у значнай меры згладжваюцца выдатнай іграй асабістай актора і, бадай, губляюцца ў той індывідуальнасці, якую набывае фільм пра Глінку ў нашы дні.

К. ГУБАРЭВІЧ.

Паседжанне рускай секцыі

На чарговым паседжанні рускай секцыі Саюза савецкіх пісьменнікаў Беларусі, якое адбылося 6 сакавіка, былі абмеркаваны апаваданы Л. Хахаліна — «Земляк», «Непрыгодны чалавек» і «Бабулька і Сенька». У спрэчках выступілі: А. Міронаў, Л. Шапіра, Я. Салоўскі, В. Мільванав і іншыя. Яны адзначылі, што аўтару ў далейшым

трэба больш увагі аддаваць сучаснай матыцы. Секцыя вылучыла групу пісьменнікаў для напісання нарысаў пра будаўніцкую місію трактарнага і аўтамабільнага заводаў, таксама зацвердзіла план работы на сакавіку і красавік месяцы.

НА МАСТАЦКІМ СОВЕЦЕ

6-га сакавіка адбылося паседжанне мастацкага савета опернага тэатра. Былі абмеркаваны эскізы да пастаючы оперы «Кастусь Каліноўскі», якія зроблены мастаком С. Нікалаевым. У абмеркаванні прынялі ўдзел: заслужаны дзеяч мастацтва БССР Л. Літвінаў, на

родныя артысты БССР В. Васільев, М. Дзвінсаў, М. Млодз, заслужаны дзеяч мастацтва БССР М. Шнэйдэрман, мастацкі кіраўнік тэатра А. Брон, М. Модэль, Ул. Стэльмах, Н. Гасцілюч і інш. Мастацкі совет адобрыў і зацвердзіў эскізы дэкарацыі і касцюмаў.

Рэдакцыя: Л. Александровская, А. Багатыроў, Г. Глебаў, П. Кавалёў, Якуб Колас, А. Кулішоў, А. Кучар (в. а. адказнага рэдактара), П. Пестрак, Г. Таран

Тарас Шаўчэнка на Беларусі

(З біяграфіі вялікага паэта)

Калі Тарасу Шаўчэнку надыйшоў 15-ты год, яму давялося падарожнічаць з Украіны далёка на поўнач. Справа ў тым, што Тарас, які ўсе яго сваякі і землякі ў вёсцы Крылаўка на Кіеўшчыне належалі маладому пану Энгельгарду. А гэты пан быў у 1829 годзе ад'ютантам у Віленскага генерал-губернатора Рымскага-Корсакава: жыў у Вільні. Ажыццёвы, малады пан пачаў патрабаваць большай праслуды для свайго дома. Набраўшы для гэтай мэты маладзі і дарослых хлапцоў, Энгельгард паўвё іх са сваім абозам з Кіеўшчыны ў Літву. У ліку іх быў і Тарас Шаўчэнка. Быў пачатак красавіка, таа пара, калі ў Кіеве шырока паводкай разліваўся ў сваіх прасторных далінах Дняпро. Дняпроўская паводка кожны год надыходзіць з халоднымі вятрамі, з прыгожымі і грознымі бур'янымі начамі. Шаўчэнка ўбачыў у першы раз Дняпро ў Кіеве ў самым пачатку ранняй вясны 1829 года, у час разводдзя, і Дняпро ўраўняў яго сваёй бурной, грознай манументальнай карцінай, якой і пачынаецца першая вядомая нам паэма «Вар'ітэка», а потым ва ўсіх большых і меншых творах «Кабзара» Дняпро малюецца не ў спакоі, а з бурямі і вятрамі.

Шлях з Кіева ў Вільню, паводле афіцыйнага раскладу паштовага дэпартаменту 1829 года, пралагаў праз населеныя пункты Беларусі. На паштовых станцыях падарожнікі мянялі коней, калі ехалі на паштовых, а калі на сваіх—дык спыняліся, каб пакарміць, напаяць і даць ім адпачыць, і